

GEEF RUIMTE AAN JE STEM, KOM ZINGEN BIJ BM...

WELKOMBOEKJE

VAN HET

BASSEN IN DE SINT BAVO / HAARLEM 2011

KONINKLIJK BREDAS MANNENKOOR

BESTE ZANGER,

HET IS EIGENLIJK TE LAAT

Er is een tijd geweest waarin ik niet zong. Nou ja, op de fiets of gelijk op met een liedje op de radio of zo. Maar echt zingen, dat je je best doet om er iets moois van te maken? Nee! Zo'n 20 jaar geleden maakte ik in Den Bosch een mis mee en een mannenkoor luisterde de dienst op. Dat je met z'n allen zo prachtig muziek kon maken?! We reden naar ons huis in de buurt van Rotterdam en ik beloofde mezelf, als we ooit naar Brabant verhuizen ga ik zingen.

Ruim 10 jaar geleden zijn we in Breda gaan wonen. Kerst in de Grote Kerk, de nachtmis, het Breda's Mannenkoor verzorgt de muzikale begeleiding. Alsof er een toverstafje over me heen ging. Natuurlijk, hiervoor waren we naar Brabant verhuisd! De stap naar aanmelden als lid was te groot, hiermee durfde ik me

niet te meten. Een artikeltje in de Bredase Bode gaf toch het laatste zetje. BM zocht nieuwe leden.

Achteraf heb ik mezelf jaren tekort gedaan. Oh ja, ik mis de talenten voor een glanzende zangcarrière. Maar wat een genot beleef ik tijdens de repetities, waarom niet eerder... Met wat een trots lever ik, me bewust van mijn beperkingen op muzikaal gebied, toch een bijdrage aan de prachtige muziek die het Breda's Mannenkoor telkens produceert. En wat een plezier na afloop van de repetitie.

Ik ben blij dat je besluit om hetzelfde te doen als ik eerder. Je komt er snel achter dat je het eigenlijk eerder had moeten doen.

Paul Oord, voorzitter

'Haven 7' is sinds 1906 het eigendom van het Breda's Mannenkoor. De oudste delen dateren uit de 15e à 16e eeuw. De linkervleugel was het koetshuis van het oorspronkelijke pand. De voorgevel dateert uit 1836. In 1985 is 'haven 7' grondig gerenoveerd en in 2005 hebben vrijwilligers de handen uit de mouwen gestoken om de voorgevel, de keldertrap en de zolderetage een opknappbeurt te geven. Een koor is immers meer dan zingen alleen.

BM PLAZA

ZOLDERETAGE

INHOUD

- Woord van welkom
- BM in vogelvlucht
- Bestuur en organisatie
- Muzikaal beleid
- Wat je weten moet
- Vrienden van BM
- Colofon

De geschiedenis van het Breda's Mannenkoor begint op 5 oktober 1865, wanneer Frans Smits (DEN STICHTER van brouwerij *De Drie Hoefijzers*) de stichtingsakte van *Liedertafel Bredasch Mannenkoor* mede ondertekent. Hij wordt de eerste president van de vereniging. Zijn nazaten Franz, Tony en Marcel Smits van Waesberghe zullen nadien zo'n 75 jaar lang de touwtjes bij BM ferm ter hand nemen. In de volksmond was BM dan ook beter bekend als 'het koor van de brouwerij'. In 1978 neemt Hans Talboom de voorzittershamer over en hij zal dat doen tot januari 2006. Omdat Hans nog immer actief is als vicevoorzitter, verdient hij eigenlijk een plaats in het Guinness Book of Records.

Historisch gezien zijn de eerste decennia van de 20^e eeuw de meest opmerkelijke jaren uit de geschiedenis van BM. Nationaal behoorde het Breda's Mannenkoor met het Rotte's Mannenkoor en Die Haghe Sanghers tot 'de grote drie'. De populariteit van het koor onder de Bredase bevolking was groot. Na gewonnen zangconcoursen (waarbij ook internationale) dromden stadgenoten massaal aan de Haven samen om de feestvierende zangers toe te juichen. De tuinen en parken waarin destijds openluchtconcerten werden gehouden, konden de vele toehoorders feitelijk niet herbergen. En toen de wereldvermaarde lyrische tenor Joseph Schmidt in december 1938 'tezamen met BM' op het podium van de voormalige schouwburg *Concordia* stond, werd hij bestormd door een schare (jeugdige) fans.

VAN 1865 OP WEG NAAR 2015

Tot de sociale traditie van BM behoren vele liefdadigheidsconcerten ten behoeve van het arme deel van de Bredase bevolking. De band met de inwoners is zeker mede ontstaan door het organiseren van 'buitengewone concerten', zoals dat *ten voordeele van de commissie tot het verstrekken van warm voedsel aan behoeftige schoolkinderen*. Die band taant gaandeweg. Voetbal en jazzmuziek worden als boosdoeners aangemerkt waaronder de zangcultuur te lijden heeft. Ook cultuurpessimisme is van alle tijden.

Ter gelegenheid van het bezoek van koningin Wilhelmina aan de stad wordt in 1905 het predicaat 'koninklijk' aan BM verleend. En in 1906 wordt het pand 'Haven no. 7' aangekocht om alle zangers (destijds zo'n 200) *op netten stand* te kunnen herbergen.

De geschiedenis van het koor wordt gekenmerkt door vele ups en downs. Al in 1874 werd over BM geschreven: *Zij werd geboren, groeide voorspoedig en stierf. Hare buitengewone uitvoeringen zijn ontaard in café chantant*. En in en na de oorlogsjaren was velen uiteraard de lust

tot zingen vergaan. Het is aan de onversaagde inspanningen van enkele toenmalige bestuursleden te danken, dat BM in die jaren niet ten onder is gegaan in de tragiek van die tijd.

Zestien dirigenten hebben het koor in de loop van haar historie geleid. Een van hen was de eigenzinnige Heinrich Umland, die zo'n 45 jaar lang een stempel drukte op het héle culturele leven van Breda. Umland dirigeerde BM in de periode 1870 - 1883. Een man die in recenter tijden nadrukkelijk zijn sporen heeft nagelaten, is Marcel Verhoeff. De periode Verhoeff (1992-2006) zal worden herinnerd als een tijd van grootschalige (en kostbare) optredens van het mannenkoor met voltallige symfonieorkesten en professionele vrouwenkoren. Markant en een unicum in de geschiedenis is de kortstondige verbintenis geweest met Sonja Feenstra. Een bres slaan in het mannenbolwerk, dat BM per definitie ook is, bleek evenwel erg lastig. Sonja werd in 2008 opgevolgd door Hans de Wit, een man met weer een heel eigen stijl en persoonlijkheid.

(Wordt vervolgd op pagina 6)

BESTUUR EN ORGANISATIE

De leden zijn de vereniging is een gevleugelde uitdrukking van onze voorzitter. Hiermee geeft hij te kennen, dat de jaarlijkse ledenvergadering het beslissende orgaan is binnen de vereniging. Uiteraard is er een bestuur om te besturen. Beleidsvoornemens zullen echter altijd getoetst worden aan de wens van de meerderheid. Het huidige bestuur bestaat uit acht leden, die elk eigen bestuurstaken

vervullen. Daarbij zijn de individuele bestuursleden ook mede verantwoordelijk voor het aansturen van een aantal commissies binnen de organisatie, zoals de muziek-, reis-, concert-, en barcommissie. Een volledig overzicht van de diverse bestuurstaken is te vinden op onze website.

Bestuursleden en taakgebieden

Paul Oord, Algemene Zaken
Wim van Asten, Secretariaat
Arjan Melisse, Financiën
Hans Talboom, Algemene Ondersteuning
Chris Knook, Muzikale Zaken
Simon Keep, Concertzaken
Maurice Geuskens, Interne Zaken
Maarten Suijs, Marketing en PR

MET HET OOG OP DE TOEKOMST

Besturen is vooruitzien, luidt het gekende motto van elk zichzelf respecterend bestuur. Zo ook dat van BM. Tijdens de jaarlijkse besturendag wordt frank en vrij gebrainstormd over verleden, heden en toekomst van BM. Wat gaat goed, wat kan beter en welke doelstellingen

levert deze waardering op. Met het oog op de toekomst zijn drie zaken als speerpunt aangemerkt. Hoe verhogen we de *kwaliteit*? Hoe verbeteren we *PR en communicatie*? En hoe vieren we *150 jaar BM* in 2015? Ten aanzien van anderhalve eeuw Breda's Mannenkoor is een projectgroep samengesteld, die onder leiding van Rutger van Haaren reeds grootse plannen aan het smeden is voor ondermeer een feestavond, een galaconcert en een spetterende jubileumreis naar het buitenland. Een van de achterliggende gedachten bij het streven naar het verbeteren van PR en communicatie, is die van 'BM als publiekstrekker'. Een focus op kwaliteit is eigenlijk van alle tijden, maar mag als doel nooit losgekoppeld worden van sfeer en gezelligheid. Van alle tijden is daarom ook het spanningsveld tussen 'kwaliteit en gezelligheid', die de keerzijden zijn van dezelfde medaille.

EEN PLAISANTE DAG IN 1905

Secretaris en Penningmeester getroosten zich alle moeite om ons concert te Antwerpen te doen slagen. Ondergeteekende beijvert zich om U een 'plaisante' dag te bezorgen. Doch aan u om het artistiek peil van dit concert tot de hoogste volmaaktheid op te voeren.

De haven van Breda

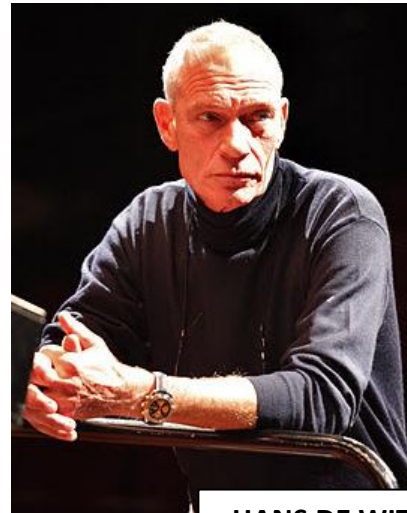
in de 19^e eeuw. De ronde poort links op de prent is de ingang van 'Haven 7'. In het statige pand tussen de bomen woonde ooit de gefortuneerde eigenaar van de naast het pand gelegen brouwerij *In de gecroonde hant*. En waar je vroeger sigaren kon kopen, is nu brasserie *Het Begin* gevestigd. Hier zwaaien Ton en Lydia (beiden trouwe Vrienden van BM) de scepter. Voor diverse zangers is 'Het Begin' een geliefde stek.

Het bestuur vindt het noodzakelijk dat het Breda's Mannenkoor 'zijn eigen gezicht en klankkleur' verder uitbouwt door middel van een eigen, origineel en herkenbaar Breda's Mannenkoorrepertoire.

Dit staat te lezen in het ambitieuze plan *Muzikaal Beleid Breda's Mannenkoor 2010-2015*. De volledige tekst vind je op onze website. Duidelijk is, dat hoog wordt ingezet op doelen als 'verbetering van kwaliteit' en het bereiken van 'een muzikaal hoger niveau'. Dirigent en bestuur hebben in deze een gezamenlijke missie. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het artistiek en muzikaal beleid dat het bestuur voor ogen staat, ligt in de bekwame handen van Hans de Wit. Hans, die ondermeer koor- en orkestdirectie studeerde aan het Rotterdams Conservatorium, heeft namelijk al zo'n 30 jaar 'podiumervaring'.

Het handhaven of verbeteren van de kwaliteit van het koor staat of valt evenwel met de zangerskwaliteit van haar leden. De nadruk bij ledenwerving ligt daarom niet op kwantiteit, maar op kwaliteit. Periodieke stemtesten maken deel uit van het huidige op 'niveau' gericht beleid.

HANS DE WIT

PODIUM VOOR JONG TALENT

Een aspect dat niet expliciet in het beleidsplan is opgenomen, maar wel degelijk belangrijk geacht wordt, is BM als podium voor jong talent. Het Breda's Mannenkoor 'beheert' al bijna anderhalve eeuw een voor Breda belangrijk stuk muzikaal erfgoed. Dat maakt opeenvolgende besturen van BM verantwoordelijk voor een blijvende overdracht van de zang- en muziekcultuur aan volgende generaties. In dit verband krijgt de samenwerking met *Nieuwe Veste, centrum voor de kunsten Breda* een steeds belangrijker rol. Zo werden tijdens de culturele manifestatie FierBreda in 2010 getalenteerde leerlingen van Nieuwe Veste in de gelegenheid gesteld om hun vaardigheden voor het voetlicht te brengen. Zowel de 10 jarige Tiën Gebhard, als de 19 jarige Judith van Leersum, maakten met respectievelijke het pianoconcert in C van Joseph Haydn en een kristalheldere vertolking van liederen van Kurt Weill grote indruk (zie onder www.fierbreda.nl). En tijdens het Najaarsconcert waren alle ogen gericht op de eveneens jeugdige sopraan Wendy Krikken.

WENDY KRIKKEN

STALEND MIDDELPUNT MANNENKOOR

Hier staat werkelijk een ongekend talent, amper te geloven dat Krikken nog maar achttien lentes jong is, met een prachtige volle warme en lenige stem. Dit is een talent dat vooral vanwege haar grote muzikale interpretaties verdient door te dringen tot de grote operahuizen!

Monique Meeuwisse in BN/DESTEM d.d. 24-10-2011

WAT JE WETEN MOET

René Grimminck

CONTRIBUTIE EN CONTRIBUTIEBETALING

De contributie bedraagt € 180,00 per jaar. Van de penningmeester (Arjan Melisse) ontvang je een contributienota met het verzoek om de contributie per jaar, per half jaar of per kwartaal te voldoen op rekening 10 25 450 ten name van BM.

INSTALLATIE EN KLEDINGVOORSCHRIFTEN

Er zijn twee momenten in het jaar waarop aspirant-leden officieel en ceremonieel worden geïnstalleerd. Deze momenten zijn de *Nieuwjaarsbijeenkomst* in januari en het *Gevelconcert* in augustus of september. Met het Gevelconcert wordt sinds 1988 (toen 'Haven 7' grondig werd gerenoveerd) op de laatste zondag in augustus een nieuw zangseizoen ingeluid. Tijdens de plechtigheid ontvang je uit handen van chef-protocol René Grimminck ondermeer de BM speld. Je dient zelf te zorgen voor een smoking en een smokinghemd met vijf plooiën. Pochet en manchetknopen koop je, in verband met de nagestreefde uniformiteit van de koorleden, bij René.

Ad Wirken

KOORREPETITIES, KOORSCHOLING EN KOORDISCIPLINE

Gerepeteerd wordt op maandagen van 20.00 - 22.15 uur. Voorafgaand aan de repetities is er van 19.15 -19.45 uur koorscholing, die door de dirigent bij toerbeurt wordt gegeven aan de tenorpartijen en bas/baritonpartijen. Periodiek kan deze scholing ook worden verzorgd door docenten van bijvoorbeeld Nieuwe Veste.

Discipline tijdens repetities en uitvoeringen wordt voorondersteld. Dit geldt vanzelfsprekend ook ten aanzien van een respectvolle omgang met je medezangers en dirigent. Meer specifiek wordt bedoeld op een gedisciplineerde opvolging van aanwijzingen, die onze koorleider Ad Wirken je geeft bij concerten e.d. Het betreft bijvoorbeeld zaken als het betreden en verlaten van podia.

NOODNUMMER

Bij calamiteiten is het koor tijdens repetitieavonden te bereiken op T 076 - 522 20 94.

VAN BARMUNTEN EN SMOELNBOEK

Geen verplichting, maar wel gezellig is het om na de repetitie nog een poosje te vertoeven aan de toog van Haven 7. Je leert daar ook snel je medezangers kennen. Uit praktische overwegingen wordt met munten gewerkt, die je aan de bar kunt kopen. Handig om thuis te raken in het koor, is ook een *smoelenboek* met namen en portretfoto's.

WETEN EN WEBSITE

Weten is de wekelijkse informatierubriek over actuele zaken en is te vinden op een afgeschermd deel van de BM website (www.bredasmannenkoor.nl). Het wachtwoord om toegang te krijgen, krijg je van je partijcommissaris. Uitgebreide informatie over vele onderwerpen die in dit boekje zijn aangestipt, vind je op deze website. De integrale tekst van het muzikale beleidsplan staat er bijvoorbeeld op, maar ook het repetitieschema, of een overzicht van de inhoud van de repetitiemap.

VRIENDEN VAN BM

“Begin oktober 1886 neemt het koor deel aan een zangwedstrijd in Mechelen. Voor de eerste maal kunnen supporters tegen gereduceerd tarief met de trein mee”, aldus een historische bron (zie colofon). Vrienden heeft BM met andere woorden altijd al wel gehad. Wat wij echter heden ten dage onder ‘Vrienden van BM’ verstaan, waren vroeger de *leden* van BM. Zangers werden *werkende leden* genoemd. Ongetwijfeld heeft dit onderscheid te maken met de negentiende eeuwse patriarchale standenmaatschappij, waarin de zangers (in die jaren ook wel *koristen* genaamd) veelal arbeiders waren. BM koristen vormden dus ‘het koor van de brouwerij’, maar zo hadden ook de *Etna* en de *Kwatta* een eigen fabriekskoor. ‘Overstappen’ was er niet bij, want dan was jij je baan kwijt.

‘Officieel’ heeft BM Vrienden sinds december 1988, toen Paul Rijnen het initiatief nam tot oprichting van het *Comité Vrienden van BM*. Eind 2009 is dit comité samengegaan met het in 2007 opgerichte *Steunfonds Breda’s Mannenkoor*. Onder de noemer *Stichting Steunfonds Vrienden van BM* beijvert het Vriendenbestuur zich om het mannenkoor te promoten en financieel te ondersteunen. Een lidmaatschap kost minimaal € 20,00. Bij donaties vanaf € 100,00 wordt een ‘passende tegenprestatie’ geleverd (alle bijzonderheden zijn te vinden op onze website onder Vrienden). Vrienden (en vanaf 2012 ook alle zangers) ontvangen het kwartaalblad *Koorklanken*, waarin inhoudelijk steeds een brug geslagen wordt tussen heden en verleden van het inmiddels zeer eerbiedwaardige Breda’s Mannenkoor. Het invullen van het toegevoegde aanmeldingsformulier Vrienden van BM wordt in elk geval van harte aanbevolen.

BM IN VOGELVLUCHT, VERVOLG

De kronieken vermelden, dat met het vertrek van dirigent Willem Robert in 1948 qua repertoire veel 19^e eeuwse invloeden verdwijnen. “Een nieuwe generatie dirigenten treedt aan, die allen op hun manier het koor in zijn repertoire zullen trachten te moderniseren”. Dat was dus wel even schrikken, toen er vanaf toen ineens werken moesten worden ingestudeerd van componisten als Badings, Janacek, Poulenc, Kódaaly, Debussy, Hindemith, Diepenbrock en Des Prés. Het was gedaan met de ‘liedertafelcultuur’ en het in onze oren onbekend repertoire van vergeten Nederlandse en Duitse componisten als Bertelsmann (*Die Glockentöne*), de Vlieghe (*Op ‘t kerkhof*), Ficher (*Röslein im Walde*) en Hol (*Hollands Glorie*). De ‘romantische’ muziek van Verdi werd pas in 1955 voor eerst op het programma gezet. De uitvoering van het *Roverskoor* uit Ernani 1955 was meteen wel “een voor Bredanaars unieke muziekgebeurtenis” volgens een recensie in dagblad De Stem. Feitelijk kan alleen Schubert bogen op bijna anderhalve eeuw belangstelling van het koor.

BM kan in de loop van haar geschiedenis terugblikken op vele geslaagde concertreizen naar steden als Berlijn, Parijs, Praag, Rome, Wroclaw en Vilnius. De laatste reis was in 2010 naar Barcelona. Een bijzonder enerverend a capella optreden op de Heilige Berg Montserrat in het hart van Catalonië ligt nog vers in het geheugen. De pianissimo inzet van *Tebe Poem* leidde binnen tien seconden tot een indrukwekkende stilte onder de duizenden toeristen in de kloosterkerk.

Sinds april 2011 is Paul Oord de (18^e) voorzitter van BM. Voortvarend heeft hij de uitdaging aangenomen om sturing te geven aan de ambitie om het Breda’s Mannenkoor verder uit te bouwen tot een koor, *dat zich wil onderscheiden van het gemiddelde mannenkoor door kwaliteit, niveau en repertoire* (citaat uit Muzikaal Beleidsplan). Een bijzonder peiljaar zal ongetwijfeld 2015 zijn, wanneer het Koninklijk Breda’s Mannenkoor op 5 oktober van dat jaar haar 150^e verjaardag viert.

Beschermheer
dhr. P.A.C.M. van der Velden
Burgemeester van Breda

Ereleden

- mr. C.G.J. Rutten
- drs. E.T.H.M. Nijpels
- mgr. dr. M.P.M. Muskens

Correspondentieadres
secretariaat KZBM
postbus 2073
4800 CB Breda
T 06 46022848

Bezoekadres
BM Verenigingsgebouw
Haven 7, 4811 WK Breda

E-mail
info@bredaasmannenkoor.nl
vrienden@bredaasmannenkoor.nl

Website
www.bredaasmannenkoor.nl

Fotografie

- Leopold Beels
- Bert Bakx
- Ben Kaanders

Historische bron
125 jaar Koninklijke Zangvereniging
Breda's Mannenkoor / Kroniek van
een koor 1865-1990
Harry Gerritsen en Jan Willemsen

Redactie
pedro.kneepkens@hetnet.nl

Het afgebeelde vaandel (80x106 cm) is ter gelegenheid van 100 jaar Koninklijk vervaardigd door Riek Vermeulen-Joosten uit Sevenum. Dit unieke handgemaakte banier, waaraan ca. 600 uur is gewerkt, is door zanger wijlen Jan Tebbe aan BM geschonken. Het predicaat koninklijk werd in 1905 verleend.

